

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 16. 12. 2013
COM(2013) 888 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**o možnosti zavedenia nepovinného výrazu kvality „výrobok ostrovného
poľnohospodárstva“**

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Situácia v oblasti ostrovného poľnohospodárstva.....	3
2.1.	Sociálno-ekonomický význam ostrovného poľnohospodárstva	5
2.2.	Poľnohospodárska výroba na ostrovoch	6
3.	Existujúce systémy označovania v členských štátoch	7
4.	Možnosť zavedenia nepovinného výrazu kvality	9
4.1.	„Horizontálne“ vlastnosti výrobkov alebo poľnohospodárskych postupov ..	9
4.2.	Pridaná hodnota	10
4.3.	Európsky rozmer	10
5.	Záver	10

1. Úvod

V článku 32 nariadenia (EÚ) č. 1151/2012 o systémoch kvality pre poľnohospodárske výrobky a potraviny¹ sa požaduje, aby Komisia najneskôr do 4. januára 2014 predložila Európskemu parlamentu a Rade správu a aby k nej v prípade potreby pripojila príslušné legislatívne návrhy k možnosti zavedenia nového výrazu „výrobok ostrovného poľnohospodárstva“.

V článku 32 sa uvádza, že tento výraz sa môže používať len v prípade výrobkov:

- určených na ľudskú spotrebu a uvedených v prílohe I k zmluve; a
- surovín pochádzajúcich z ostrovov; a
- spracovaných výrobkov, pričom spracovanie sa musí uskutočniť na ostrovoch, ak to má významný vplyv na konkrétne vlastnosti konečného výrobku.

Komisia na základe konzultácií s členskými štátmi a zainteresovanými stranami² a diskusií na príslušných fórach³ prijala sériu opatrení s cieľom lepšie pochopiť ostrovné poľnohospodárstvo v Únii. V júni 2013 usporiadala dvojdnový seminár o výrobkoch ostrovného poľnohospodárstva a potravinárskeho priemyslu⁴. Tieto činnosti a vedecká a politická správa Spoločného výskumného centra⁵, ktorá bola vypracovaná po tomto seminári, sú dôležitým základom pre túto správu.

Táto správa skúma sociálno-ekonomický vplyv a špecifiká ostrovného poľnohospodárstva, skúma súčasné systémy označovania a poukazuje na význam zavedenia nepovinného výrazu kvality pre „výrobok ostrovného poľnohospodárstva“.

2. SITUÁCIA V OBLASTI OSTROVNÉHO POĽNOHOSPODÁRSTVA

Na účely tejto správy:

- „výrobok ostrovného poľnohospodárstva“ (nepovinný výraz kvality) je všeobecný/horizontálny termín, ktorý sa objaví na etikete výrobku bez toho, aby odkazoval na názov konkrétneho ostrova alebo figuratívny obsah, ako napríklad logo.

Tento termín sa môže použiť len na opis výrobkov:

1. určených na ľudskú spotrebu;
2. uvedených v prílohe I k zmluve; a

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1151/2012 z 21. novembra 2012 o systémoch kvality pre poľnohospodárske výrobky a potraviny (Ú. v. EÚ L 343, 14.12.2012, s. 1).

² Dotazníky zaslané členským štátom a zainteresovaným stranám (28. januára 2013 a 6. júna 2013).

³ Poradná skupina pre politiku kvality a skupina expertov pre udržateľnosť a kvalitu poľnohospodárstva a rozvoja vidieka.

⁴ Sevilla, 13. – 14. júna 2013.

⁵ Santini F., Guri, F., *et al.* (2013), *EU island farming and the labelling of its products*, JRC Scientific and Policy Reports, JRC84949.

3. surovín pochádzajúcich z ostrovov.

Pokiaľ ide o spracované výrobky, spracovanie sa musí uskutočniť na ostrovoch v prípadoch, ak to má významný vplyv na konkrétne vlastnosti konečného výrobku⁶.

- „ostrovné poľnohospodárstvo“ je výroba poľnohospodárskych výrobkov a potravín na ostrovoch;
- „ostrovný výrobok“ je poľnohospodársky výrobok alebo potravina vyrobená na ostrove.

Na rozdiel od niektorých iných geografických pojmov sa zdá, že „ostrov“ má jednoduchú definíciu: je to časť pevniny obklopená vodou. Na konkrétne účely však boli použité presnejšie definície so zreteľom na ďalšie kritériá, napríklad:

- veľkosť (z hľadiska rozlohy alebo populácie);
- existencia pevných spojení alebo vzdialenosť od pevniny; alebo
- existencia regionálnej samosprávy.

Na **štatistické účely** Eurostat stanovil na definíciu ostrova nasledujúce kritériá:

- i) minimálna plocha 1 km²;
- ii) minimálna vzdialenosť 1 km medzi ostrovom a pevninou;
- iii) miestne obyvateľstvo v počte viac ako 50 osôb;
- iv) žiadne pevné spojenie s pevninou (napr. most, tunel, hrádza); a
- v) na jeho území sa nenachádza hlavné mesto členského štátu EÚ.

Uplatňovanie takýchto kritérií by však v kontexte označovania poľnohospodárskych výrobkov prinieslo isté problémy. Napríklad ostrovy, ktoré sú trvalo spojené s pevninou, ale ktoré nie sú z hospodárskeho hľadiska skutočne integrované, by boli vylúčené, rovnako ako mnohé ostrovy s nízkym počtom obyvateľov. Súostrovie, ktoré má viac ako 50 obyvateľov, ale skladá sa z niekoľkých ostrovov, z ktorých každý má menej obyvateľov (týka sa to mnohých fínskych a švédskych ostrovov) by sem nepatrilo, hoci by čelilo podobným ťažkostiam.

Pre **štrukturálne fondy a Kohézny fond**⁷ sú ostrovy „ostrovné členské štáty oprávnené v rámci Kohézneho fondu a iné ostrovy s výnimkou tých, kde sídli hlavné mesto členského štátu, alebo tých, ktoré majú pevné spojenie s pevninou“. Na rozdiel od definície Eurostatu sem patria všetky malé ostrovy, ostrovy, ktoré ležia blízko pri pobreží, a dva ostrovné členské

⁶ Článok 32 nariadenia (EÚ) č. 1151/2012.

⁷ Článok 52 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 (Ú. v. EÚ L 210, 31.7.2006, s. 25).

štáty (Malta a Cyprus), nepatrí sem však Írsko alebo Spojené kráľovstvo, ani mnohé malé ostrovy s pevným spojením s pevninou.

Vzhľadom na rozdielne definície je ťažké presne povedať, koľko ostrovov v EÚ existuje. Podľa odhadov ich je približne 300, ak sa použijú najprísnejšie definície (bez pevného spojenia, minimálna veľkosť atď.), až vyše 300 000 (prevažne vo Fínsku a Švédsku), ak sa uplatnia čisto geomorfologické kritériá⁸.

Zatiaľ čo tieto ostrovy sú z geomorfologického, prírodného, demografického, kultúrneho a administratívneho hľadiska veľmi rozmanité, možno určiť niektoré všeobecné spoločné znaky:

- mnohé ostrovy sú hornaté;
- často majú prímorské podnebie;
- majú okrajovú a zle dostupnú polohu;
- majú jedinečný a krehký prírodný kapitál;
- majú spravidla dynamickú demografiu (okrem menších ostrovov, ktoré majú sklon k vyľudňovaniu);
- majú silnú kultúrnu identitu; a
- v mnohých prípadoch majú vlastnú samosprávu.

To, ako sa „ostrov“ definuje, závisí od účelu, na ktorý je táto definícia potrebná. Pokiaľ ide o označovanie výrobkov ostrovného poľnohospodárstva, musí sa presne určiť, čo má daná etiketa vyjadrovať, aby bolo možné prijať rozhodnutie o tom, ktorá definícia sa má uplatniť.

2.1. Sociálno-ekonomický význam ostrovného poľnohospodárstva

Poľnohospodárstvo a potravinársky priemysel sú pre ostrovnú ekonomiku EÚ dôležité odvetvia. Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rybolov predstavujú 2,7 % ich hrubej pridanej hodnoty (HPH) v porovnaní s 1,6 % celkovej hrubej pridanej hodnoty v EÚ-27. Ich potravinársky priemysel je ešte dôležitejší ako na pevnine, pričom predstavuje 19 % zamestnanosti v priemysle v porovnaní s 13 % na úrovni EÚ.

Popredné postavenie ostrovov v rámci národného poľnohospodárstva je najvýraznejšie v Grécku a v Taliansku, najmä pre ich tri veľké ostrovy (Sicília, Sardínia a Kréta). Sicília a Sardínia tvoria viac ako polovicu hodnoty výroby ostrovného poľnohospodárstva EÚ; Kréta, Azory a Réunion tvoria 5 – 10 %.

Na základe údajov prieskumu štruktúry poľnohospodárskych podnikov na 572 000 poľnohospodárskych podnikoch v ostrovných regiónoch NUTS 2 v EÚ za rok 2011 možno celkový počet ostrovných poľnohospodárskych podnikov stanoviť približne na 600 000. Ich celková poľnohospodárska produkcia sa odhaduje na 11,4 miliardy EUR ročne.

Ostrovné poľnohospodárstvo čelí týmto **štrukturálnym problémom**:

- poľnohospodárska plocha na podnik je menšia ako je priemer EÚ;

⁸

http://www.scb.se/Pages/PressRelease_275646.aspx.

- ostrovné poľnohospodárske podniky sú menej náročné na pracovnú silu ako na pevnine;
- izolácia prináša so sebou vyššie náklady na prepravu (vstupy môžu byť dvakrát až trikrát drahšie ako na pevnine);
- obmedzený počet obyvateľov obmedzuje rozmanitosť výroby a tým aj mieru miestnej konkurencie;
- vyľudňovanie môže viesť k strate špecifického know-how;
- výroba je často špecializovaná a tým aj citlivejšia na zmeny v rámci medzinárodného hospodárstva;
- zásobovanie vodou a energiou, ako aj nakladanie s odpadom môžu mať negatívny vplyv na ostrovné poľnohospodárstvo.

Zainteresované strany tvrdili, že tieto problémy majú v skutočnosti pozitívny vplyv na kvalitu/vlastnosti ostrovných výrobkov a miestne výrobné metódy. Poľnohospodárska výroba na ostrovoch využíva miestne vlastnosti, ktoré uprednostňujú kvalitu a existujú úzke väzby medzi primárnou výrobou, spracovaním a predajom, ktoré sa vykonávajú na veľmi vysokej úrovni na základe tradičných odborných znalostí. Okrem toho, práve izolácia niektorých ostrovov prispela k zlepšeniu miestnych techník spracovania.

2.2. Poľnohospodárska výroba na ostrovoch

Prevažujú dve hlavné **skupiny výrobkov**: ovocie a zelenina, a špecializované plodiny, ako sú olivy a víno. Celková hodnota produkcie týchto dvoch skupín predstavuje 4,7 % a 3,6 % z celkovej hodnoty EÚ v týchto sektoroch a približne 60 % celkovej hodnoty ostrovnej poľnohospodárskej výroby EÚ v porovnaní s iba 30 % v EÚ ako celku.

Ostrovné poľnohospodárske podniky sa špecializujú prevažne na záhradníctvo. Až na niektoré výnimky (napr. obilniny na Sicílii a cukrovú trstinu na niektorých tropických ostrovoch), obilniny a plodiny pestované na ornej pôde vo všeobecnosti nie sú dostatočne zastúpené v porovnaní s EÚ.

Pre živočíšnu výrobu na ostrovoch majú charakteristický význam špecializované ovčie a kozie farmy. Hodnota produkcie mäsa z oviec a kôz je na ostrovoch trikrát významnejšia ako v priemere v EÚ.

Názory členských štátov a zainteresovaných strán sa však líšia, pokiaľ ide o **špecifické vlastnosti ostrovných výrobkov**.

Niektorí sa domnievajú, že ostrovné výrobky majú špecifické vlastnosti z dôvodu:

- tradičného know-how;
- osobitných klimatických podmienok, ktoré majú vplyv na dozrievanie, spracovanie a prepravu; a
- povahy surovín získavaných z miestnych zdrojov.

Tieto špecifické vlastnosti priamo súvisia s tradíciami, odbornými znalosťami a receptúrami odovzdávanými z generácie na generáciu, a jedinečnými podmienkami pre miestne pestovanie a chov pôvodných plemien.

Iní tvrdia, že je ťažké preukázať špecifickosť ostrovných výrobkov v porovnaní s výrobkami pochádzajúcimi z pobrežných oblastí pevniny, pričom poukazujú na to, že nemajú žiadne osobitné vlastnosti, ktoré závisia od spracovania na ostrove, okrem samotného pôvodu. Neexistujú žiadne príklady spracovania, ktoré sa musia nevyhnutne uskutočniť na ostrove, a dokonca môže byť chybou považovať určité výrobné postupy, napríklad údenie alebo sušenie, za jedinečné z dôvodu ostrovej klímy, pretože sa neodlišujú od postupov vykonávaných na pobreží neďalekej pevniny.

Zhrnutie uvedených zistení:

- Ostrovné poľnohospodárstvo má niektoré spoločné znaky, ktoré sa však prevažne týkajú **štrukturálnych problémov** ako špecifik, ktoré odrážajú výrobky. Tieto problémy podliehajú viacerým opatreniam, ako sú štrukturálne fondy, programy na rozvoj vidieka, schémy priamej pomoci v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky, dopravná politika, výskumné programy, stratégie miestneho rozvoja atď.
- Možno usúdiť, že štrukturálne problémy majú pozitívny vplyv na **kvalitu/vlastnosti** ostrovných výrobkov a výrobných metód (napr. udržiavaním kvality, odborných znalostí a surovín, a zlepšením miestnych techník spracovania).
- Kým kombinácia prírodných a ľudských faktorov môže viesť k osobitným vlastnostiam ostrovných výrobkov, zvyčajne sú špecifické pre **daný ostrov**. Keďže ostrovy sú veľmi rozmanité, je nereálne určiť osobitné vlastnosti, ktoré sú spoločné pre všetky ich výrobky, alebo aspoň pre výrobky určené na ľudskú spotrebu uvedené v prílohe I.

3. EXISTUJÚCE SYSTÉMY OZNAČOVANIA V ČLENSKÝCH ŠTÁTOCH

Na úrovni EÚ alebo na vnútroštátnej úrovni v súčasnosti neexistuje žiadny právny nástroj, ktorý by bol osobitne zameraný na ochranu výrobkov pochádzajúcich z ostrovných výrobkov alebo z ostrovného poľnohospodárstva ako takého.

Nasledujúce informácie sa nepriamo týkajú uvádzania výrobkov ostrovného poľnohospodárstva na trh a ich ochrany pred zneužitím a zavádzaním alebo pred nekalými praktikami:

- systémy kvality EÚ, najmä:
 - chránené označenia pôvodu (CHOP) a chránené zemepisné označenia (CHZO); a
 - nariadenia POSEI o poľnohospodárstve v najvzdialenejších regiónoch⁹, ktoré zahŕňajú prevažne ostrovné územia a zabezpečujú oficiálny systém kvality EÚ (ďalej označené ako „logo RUP“¹⁰);
- pravidlá „spoločného práva“, t. j. systémy ochranných známk EÚ a členských štátov, nespravodlivá hospodárska súťaž a všeobecné pravidlá ochrany spotrebiteľov, ako aj

⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 228/2013 a nariadenie Komisie (ES) č. 793/2006.
¹⁰ Z francúzskeho výrazu „régions ultra-périphériques“.

nariadenia obsahujúce informácie o potravinách pre spotrebiteľov na úrovni EÚ a členských štátov;

- kombinácia nástrojov, ako sú regionálne kolektívne alebo certifikačné systémy ochranných známk so systémami kvality EÚ (logo RUP, CHOP/CHZO alebo ekologické poľnohospodárstvo).

Množstvo príkladov poľnohospodárskych alebo potravinárskych výrobkov označených odkazom na ostrovnú polohu bolo zhromaždených v neúplnom **zozname** prípadov založených na:

- postupoch určených v databázach ochranných známk úradu OHIM a organizácie WIPO;
- etiketách nájdených na trhu;
- systémoch kvality EÚ; a
- kolektívnych regionálnych značkách a iniciatívach.

Iba malá časť z nich obsahuje generický/horizontálny pojem „ostrov“ a/alebo jeho preklad, alebo naň odkazuje. Väčšina z 8 400 zhromaždených ochranných známk týkajúcich sa agropotravinárskych a nápojových výrobkov zahŕňa názov konkrétneho ostrova, a len približne 1 360 obsahuje výraz „ostrov“ ako taký alebo jeho preklad, čo je 16 % všetkých zhromaždených ochranných známk. Niektoré z nich spravidla obsahujú presnejší geografický výraz poukazujúci na konkrétne ostrovné územie a sú skutočne výrobkami ostrovného poľnohospodárstva, ale 80 % (vymyslené názvy, ochranné známky atď.) nie je.

Viac než 85 % zaznamenaných etikiet odkazuje na konkrétne ostrovné územie, ako aj na pôvod výrobku pochádzajúceho z tohto konkrétneho ostrovného územia alebo súostrovia, napríklad Sardínia, Azory, Madeira alebo Martinik. Držitelia ochranných známk sa väčšmi zaujímajú o vyjadrenie presného, dobre definovaného pôvodu ako o všeobecný odkaz na svoje výrobky pochádzajúce z ostrova.

Mnohé **územné ochranné známky** boli zaregistrované ako ostrovné výrobky EÚ¹¹. Mnohé ostrovy a/alebo súostrovia majú jednu alebo niekoľko kolektívnych značiek, ktoré zároveň sťažujú pochopenie spotrebiteľov. Tieto značky sú založené na kolektívnych alebo certifikačných ochranných známkach, ktoré vlastnia skupiny súkromných zainteresovaných strán, miestne orgány alebo verejno-súkromné partnerstvá, pričom všetky z nich sú čiastočne obrazové ochranné známky (t. j. obsahujú názov a symbol).

Logo RUP sa používa na podporu výrobkov veľmi špecifickej kvality pochádzajúcich z najvzdialenejších regiónov v EÚ. Tieto výrobky podliehajú požiadavkám týkajúcim sa kvality, pestovania, výroby alebo výrobných techník, či prezentácie a balenia. Toto logo sa najčastejšie používa na banánoch pochádzajúcich z Guadeloupe, Martiniku, Kanárskych ostrovov a Madeiry, ale aj pre iné ovocie (napr. ananásy a melóny) a zeleninu, kvety a víno z týchto regiónov.

Ostrovné označenia **CHOP/CHZO** predstavujú približne 10 % všetkých agropotravinárskych zemepisných označení registrovaných v EÚ: dňa 1. októbra 2013 bolo na ostrovoch

¹¹ Mnohé ostrovy a/alebo súostrovia majú jednu alebo niekoľko kolektívnych značiek, ktoré môžu byť pre spotrebiteľov zavádzajúce.

vyrobených 118 z 1 158 výrobkov s označením CHOP/CHZO. V rámci systémov kvality EÚ je takisto chránených 50 názvov ostrovných vín. Celkovo 168 registrovaných výrobkov s označením CHOP/CHZO tak pochádza z ostrovov EÚ. Výrobky s označením CHOP/CHZO tvoria približne 5 % celkovej hodnoty produkcie ostrovného poľnohospodárstva EÚ (správa Spoločného výskumného centra).

Geografické názvy odkazujú primárne na názov daného ostrova (52 % prípadov, väčšinou grécke ostrovy plus Sardínia, Korzika a Kanárske alebo Baleárske ostrovy), niekedy s ďalšími názvami (najmä v prípade označení z Kréty, ktoré spravidla poskytujú ďalšie údaje o časti ostrova, z ktorého výrobok pochádza). V ostatných prípadoch (32 %) poukazuje toto označenie na určitú lokalitu ostrova. Týka sa to väčšiny sicílskych označení, ale aj iných označení, ako je Stornoway na Vonkajších Hebridách atď. V niekoľkých prípadoch (8 %) sa poukazuje na názov súostrovia (napr. Azory, Shetlandské ostrovy, Orkneje a Kanárske ostrovy).

Zo zhromaždených stanovísk členských štátov/zainteresovaných strán a prieskumu o logách CHOP/CHZO vyplýva, že:

- skupiny výrobcov neuvádzajú ostrovný pôvod na svojich logách systematicky. Logá nie sú zvyčajne zamerané na príslušný ostrov. Väčšinou sa používajú vymyslené logá;
- systémy označovania CHOP/CHZO sú uprednostňované spôsoby oznamovania špecifickosti, osobitných vlastností a kvality ostrovných výrobkov. Zvyčajne sa odkazuje na názov konkrétneho ostrova, miesto alebo región pôvodu;
- existuje niekoľko príkladov používania všeobecného výrazu „ostrovné výrobky“, napríklad:
 - Dánsko (med od tmavých včiel z ostrova Læsø, jablká z ostrova Fejø v Južnom mori);
 - Fínsko („Ålandské ovce“ alebo „výrobok súostrovia“); a
 - Holandsko („*Waddengoud*“);alebo kolektívne regionálne logá, ktoré vytvorili regionálne orgány na Madeire („výrobok z Madeiry“) a Kanárskych ostrovoch („*Tenerife Rural*“, „*Gran Canaria Calidad*“, „*Alimentos del Hierro*“).

Zainteresované strany takisto poskytli dôkazy o zavádzajúcom označovaní alebo „falošných“ ostrovných poľnohospodárskych výrobkoch (lacné napodobeniny ponúkané turistom) a zdôraznili potrebu ochrany pravosti výrobkov ostrovného poľnohospodárstva EÚ.

Stručne povedané, pre výrobky z ostrovov EÚ existuje mnoho registrovaných označení CHOP/CHZO, ktoré však nezahŕňajú oveľa väčšie množstvo výrobkov, ako je priemer EÚ. Existuje aj veľký počet súkromných etikiet, ktoré poukazujú na ostrovný pôvod, pričom väčšina odkazuje na konkrétne ostrovné územie.

4. MOŽNOSŤ ZAVEDENIA NEPOVINNÉHO VÝRAZU KVALITY

Zavedenie nepovinného výrazu kvality je stanovené podľa nariadenia (EÚ) č. 1151/2012 s cieľom pomôcť výrobcovi sprostredkovať vlastnosti s pridanou hodnotou alebo charakteristické znaky ich poľnohospodárskych výrobkov. V článku 29 ods. 1 nariadenia sú definované ako:

- výraz, ktorý sa vzťahuje na „horizontálne“ vlastnosti jednej alebo viacerých kategórií výrobkov alebo na poľnohospodársky či spracovateľský charakteristický znak, ktorý sa uplatňuje v osobitných oblastiach;
- pridaná hodnota pre výrobok v porovnaní s výrobkami podobného typu a
- výraz, ktorý má európsky rozmer.

4.1. „Horizontálne“ vlastnosti výrobkov alebo poľnohospodárskych postupov

Rozmanitý geografický charakter ostrovov EÚ vedie k značnej a rôznorodej produkcii poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov, najmä špecializovaných plodín (ovocie, zelenina, zemiaky, olivový olej a víno), ale aj živočíšnych produktov (ovčie a kozie mäso, a v menšej miere mliečne výrobky a dobytok).

Agropotravinársky sektor zohráva v rámci ostrovných hospodárstiev oveľa väčšiu úlohu ako je priemer EÚ a často úzko súvisí s hlavnou hospodárskou činnosťou: cestovným ruchom. Mnohé ostrovy majú stratégie rozvoja, ktoré obsahujú „inteligentnú špecializáciu“ na využívanie synergií medzi cestovným ruchom a miestnym agropotravinárskym sektorom.

Miestne know-how, tradície, prírodné bohatstvo a miestna biodiverzita z hľadiska špecifických rastlinných odrôd a pôvodných plemien zvierat vedú k tomu, že agropotravinársky sektor patrí medzi stimuly rastu ostrovov EÚ, najmä v dôsledku rozvoja špecializovaných výrobkov s vysokou pridanou hodnotou.

Aj keď sú vo všeobecnosti bežné pre poľnohospodárske postupy na ostrovoch, tieto prvky sa prejavujú odlišne v prípade výrobkov, ktoré sú špecifické pre každý ostrov, a preto sa nevyhnutne nemusia premietnuť do „horizontálnych“ vlastností spoločných pre všetky ostrovné výrobky ako kategória.

4.2. Pridaná hodnota

Aj keď majú všetky ostrovy EÚ spoločné vlastnosti, ktoré by potenciálne mohol vyjadrovať všeobecný pojem označenia ako „výrobok ostrovného poľnohospodárstva“, zdá sa, že pokiaľ ide o jeho pridanú hodnotu, toto označenie vyvoláva zmiešané pocity.

Prevažná väčšina výrobcov pri predaji svojich potravinárskych výrobkov vyjadruje koncepciu ostrovného pôvodu odkazom na **konkrétny ostrov** alebo súostrovie. Nepodarilo sa nájsť žiadny príklad značky alebo systému kvality, ktorý by zahŕňal všetky ostrovy bez ohľadu na ich presnú pozíciu. „Horizontálne“ etikety sa používajú pre skupiny malých ostrovov, ako sú niektoré malé dánske ostrovy, alebo pre „výrobky súostrovia“ (Fínsko), aj keď ešte majú stále ďaleko od horizontálneho všeobecného systému označovania pre ostrovné poľnohospodárstvo.

V niektorých prípadoch si však ostrovy navzájom konkurujú a odkaz na konkrétny ostrov je kľúčový pre výrobcov, ktorí chcú vyniknúť na trhu.

4.3. Európsky rozmer

Ostrovy EÚ majú spoločné znaky, pokiaľ ide o geografiu, prírodný, ľudský a sociálny kapitál a hospodársku a politickú závislosť od pevniny.

Podľa obchodných modelov v regionálnych „maticiach sociálneho účtovníctva“ Inštitútu Spoločného výskumného centra pre technologický výskum budúcnosti (JRC-IPTS) za rok 2005¹², v priemere približne 60 % hodnoty ostrovnej poľnohospodárskej produkcie EÚ a 35 % produkcie ich potravinárskeho priemyslu je určených na vývoz, najmä na pevninu príslušného členského štátu. Len 7 % (Madeira) až 18 % (Kanárske ostrovy) ich agropotravinárskej produkcie smeruje do iných členských štátov alebo tretích krajín, pričom tieto výrobky už využívajú systém EÚ (logo RUP).

5. ZÁVER

Väčšina ťažkostí, ktorým ostrovy EÚ a ich poľnohospodárske odvetvia musia čeliť, majú **štrukturálny charakter** a vyžadujú si predovšetkým štrukturálne riešenia a politické reakcie, ktoré sú už čiastočne zavedené prostredníctvom regionálnej politiky a opatrení na rozvoj vidieka na jednej strane, a dotácií na odstránenie konkrétnych nedostatkov na strane druhej. Na druhej strane bolo zavedených mnoho súkromných noriem, ktoré často odkazujú na špecifický zemepisný pôvod. Táto situácia sa však medzi ostrovmi v rámci EÚ zdá byť nerovnomerná.

Nie všetky výrobky ostrovného poľnohospodárstva využívajú existujúce systémy a verejné alebo súkromné iniciatívy zamerané na zlepšenie kvality a pridanej hodnoty na trhu. Napríklad len asi na 5 % (z hľadiska hodnoty) sa vzťahuje CHOP/CHZO a logo RUP sa pri použití zameriava na konkrétne výrobky z najvzdialenejších regiónov, ktoré spĺňajú určité požiadavky.

Argumenty v prospech zavedenia nepovinného výrazu kvality pre „výrobky ostrovného poľnohospodárstva“:

- keďže **dobrovoľný nástroj**, ktorý predstavuje relatívne nízku záťaž pre administratívu, kontrolu a rozpočet, zavedenie nepovinného výrazu kvality môže byť vhodné pre **niektorých malých výrobcov**, najmä na malých ostrovoch, ktoré nemajú dostatok priestoru na to, aby využívali iné marketingové nástroje (ako sú kolektívne, certifikované a územné značky, označenia CHOP/CHZO a logo RUP). Mal by význam iba pre malú časť ostrovných výrobkov.
- okrem fungovania ako **nástroj komunikácie a predaja** by zavedenie nepovinného výrazu kvality mohlo niektorým ostrovným poľnohospodárskym výrobkom poskytnúť pridanú hodnotu, najmä vtedy, ak majú členské štáty zabezpečiť jeho integráciu alebo prepojenie s inými opatreniami.

Na druhej strane:

- zavedenie nepovinného výrazu kvality pre „výrobok ostrovného poľnohospodárstva“ by mohlo viesť k **penalizácii výrobcov**, ktorí sa už zúčastňujú na systémoch kvality tým, že si navzájom začali konkurovať. Vzniká tak riziko **zmiernenia existujúcich**

¹² Mueller, M. a Ferrari, E. (2012), *Matice sociálneho účtovníctva a satelitné účty pre EÚ-27 na úrovni NUTS 2 (SAMNUTS2) (Social Accounting Matrices and Satellite Accounts for EU-27 on NUTS 2 Level (SAMNUTS2))*, vedecké a politické správy Spoločného výskumného centra, EUR 25687 EN.

iniciatív (územné značky, označenia CHOP/CHZO atď.), ktoré podliehajú prísnejšej kontrole a/alebo certifikácii, a tým aj dodatočným nákladom;

- skutočnosť, že v súčasnosti neexistujú žiadne všeobecné označenia pre ostrovné výrobky (etikety a reklama odkazujú na **konkrétne ostrovy**) je znakom toho, že pojem „ostrov“ sa nepovažuje za dostatočne silný alebo vhodný na sprostredkovanie konkrétnej správy spotrebiteľom. Jediným príkladom, ktorý sa k takejto správe približuje, je logo RUP, ktoré má obmedzené uplatnenie. Nepovinný výraz kvality by mohol negatívne ovplyvniť tieto existujúce systémy.
- keďže väčšina ostrovných výrobkov sa nevyváža, ale sa predáva na miestnej úrovni alebo na pevnine daného členského štátu, možno tvrdiť, že regulovanie požiadaviek na označovanie by bolo **vhodnejšie riešiť na úrovni členských štátov**;
- **rozsah** výrobkov, ktoré sú potenciálne oprávnené na nepovinné zavedenie výrazu kvality, bude **pravdepodobne prísne obmedzený** z dôvodu povinností stanovených v nariadení (EÚ) č. 1151/2012 z hľadiska získavania surovín, požiadaviek na spracovanie a obmedzenia na výrobky uvedené v prílohe I.
- **štrukturálne problémy**, ktorým čelia ostrovy, môžu vyriešiť existujúce štrukturálne nástroje.

Cieľom tejto správy je poskytnúť vecnú analýzu s cieľom vyvolať diskusiu o tom, či je vyhradenie nepovinného výrazu kvality pre nové „výrobky ostrovného poľnohospodárstva“ ten správny spôsob, ako ostrovným výrobcom pomôcť lepšie sprostredkovať vlastnosti, ktoré ich výrobkom poskytujú pridanú hodnotu.

Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby túto správu prekonzultovali, a uvíta od nich spätnú väzbu.